

Den franske dramatiker Jean Anouilh (1910-87) skrev sin udgave af Medea i 1947 i Frankrig - kort tid efter 2. verdenskrigs afslutning. Stykket er en opdateret udgave af Euripides' fortælling og adskiller sig bl.a. ved, at Medea fra starten af stykket er blevet forvist af Jason og bor i en skurvogn udenfor Korinth.

1) Læs fra midten af side 47 (lige efter overstregningen). Der er tale om Medeas replik, der er henvendt til Ammen.

2) Hvilken effekt har Medeas monolog s. 47-49?

3) Stykket indeholder en noget anderledes slutning - hvilken effekt har denne slutning sammenlignet med Euripides'?

~~saadan fra mig. Vend dig om! Raab noget. Tøv lidt, vis at du har det ondt! Jason, jeg bønfaller dig. Blot et Minuts Forvirring eller Tvivl i dine Sjæle er nok til at frelse os alle! . . . (Hun løber efter ham, standser og bliver ved at raabe.) Jason! Du har Ret, du er god, du er retfærdig, og alle vore Ugeringer hviler paa mig alene for bestandig. Men tvivl et Sekund, blot et eneste lille Sekund paa det! Vend dig om, og jeg er maaske befriet (Hun lader træt Armene falde. Jason maa være langt borte. Hun holder med andret Tøsefald.) Amme. (Ammen kommer til Syne i Husvognens Dør.) Dagen bryder snart frem. Væk Børnene, klæd dem paa som til Fest. De skal bringe Kreons Datter min Bryllupsgave.~~

AMMEN: Din Gave, fattig som du er? Hvad har du at give væk?

MEDEA: I Skjulestedet det sorte Skrin, jeg førte med mig fra Kolchis. Bring mig det.

AMMEN: Du forbød mig at røre det! Ikke engang Jason maatte vide, du ejede det.

MEDEA: Hent det, gamle Taabe. Uden et Ord. Jeg har ikke længere Tid til at høre paa dig. Nu har alting frygtelig Hast. Giv Børnene Skrinet og gaa med dem saa langt, at de kan se Byen. Sig dem, at de skal spørge om Vej til Kongeborgen, og at de skal sige, det er en Gave til Bruden fra deres Moder, Medea De skal overgive den i hendes Hænder og vende tilbage. Og en Ting endnu. Skrinet indeholder et Slør af Guldtraad

og et Diadem, de sidste Rester af Smykkerne i min Slægt. Sig til dem, at de ikke maa aabne det. (*Pludselig raaber hun med frygtelig Stemme til den gamle, som tøver.*) Adlyd!

(*Den gamle stiger op i Vognen. Lidt efter kommer hun stille ud med Børnene.*)

MEDEA (*der staar ene tilbage*): Nu er det, du skal være dig selv, Medea Aa, Ondskab! Store levende Dyr, som kryber paa mig og slikker mig, tag mig! I Nat er jeg din. Jeg er din Kvinde. Træng ind i mig, gennem-bryd mig, bred dig ud i mit Indre og brænd mig. Du ser, jeg tager imod dig. Jeg hjælper dig, jeg aabner mig for dig Tyng med din store, haarede Krop paa mig, knug mig i dine store, skorpede Hænder, kvæl mig med din ramme Aande paa min Mund. Endelig lever jeg! Jeg lider, og jeg bliver til. Det er mit Bryllup. Jeg har kun levet for denne Nats Elskov med dig. Og du, Nat tyngende Nat, du som dønner af kvalte Skrig og Kampe, som staar myldrende fuld af springende Dyr, der jager hinanden, tager hinanden og dræber hinanden, jeg beder dig vente lidt, gaa ikke for hurtigt til Ende Aa, talløse Dyr i Mørket omkring mig, denne Hedes hemmelige Arbejdersker, frygtelige, morderiske i jeres Uskyld og Oprindelighed Det er, hvad Menneskene forstaar ved en rolig Nat Dette vældige Nøgle af tavs Elskov og Mord. Men jeg følger jer, i Aften hører jeg jer alle for første Gang paa Vandets Bund og i Græssets Dyb, i Træerne og under Jorden Det samme Blod hamrer i vore Aarer. Dyr i

Natten, Kvælere, mine Søstre! Medea er et Dyr som I! Medea vil svimle af Vellyst og dræbe som I. Denne Hede grænser til andre Heder, som atter grænser op til nye igen, saa langt Mørket strækker sig, og overalt Millioner af Dyr, som alle er ens og tager hinanden og kvæler hinanden paa samme Tid. Dyr i denne Nat! Medea staar midt iblandt jer og gør fælles Sag med jer og forraader sin Art. Jeg udstøder sammen med jer jeres dunkle Skrig. Uden længere at ville forstaa bøjer jeg mig som I for den mørke Befaling. Jeg træder Lyset under Fode, jeg slukker det. Jeg gør det skændige. Jeg tager det paa mig, jeg løfter det i mine Hænder, jeg bringer det over mit Hoved. Dyr, jeg er jer! Alle som jager og dræber i denne Nat, er Medea!

AMMEN (*kommer pludselig ind*): Medea! Børnene maa have naaet Kongeborgen, og en vældig Larm stiger op fra Byen. Jeg ved ikke, hvad for en Forbrydelse du har begaaet, men Luften genlyder allerede af den. Skynd dig at spænde for, vi maa flygte, vi maa over Grænsen.

MEDEA: Jeg flygte? Selv om jeg allerede var draget bort, vilde jeg vende tilbage for at fryde mig ved Synet.

AMMEN: Hvad for et Syn?

DRENGEN (*kommer ind*): Alt er tabt! Kongehuset og Staten er styrtet i Grus. Kongen og hans Datter er døde!

MEDEA: Døde saa pludselig? Hvordan er det gaaet til?

DRENGEN: To Dreng kom ved Daggry med en Gave til Kreusa, et sort Skrin med et Slør, der var tungt af indvævede Guldtraade, og et kostbart Diadem. Næppe havde Kreusa rørt ved dem og smykket sig med dem som en lille nysgerrig Pige foran Spejlet, før hun skiftede Farve. Hun faldt om og krummede sig i frygtelige Smerter, helt ukendelig af Giften.

MEDEA (*lidenskabeligt*): Var hun hæslig? Hæslig som Døden, hvad?

DRENGEN: Kreon styrtede hen til hende. Han vilde løfte hende op og rive Sløret og Guldringen, som var ved at dræbe hans Datter, af hende, men næppe havde han rørt dem, før ogsaa han blegnede. Han tøvede et Øjeblik med Rædsel i Øjnene, men falder saa skrigende af Smerte til Jorden. Nu ligger de ved Siden af hinanden gennemrystet af Dødskamp og snor i Blinde Arme og Ben om hinanden, og ingen vover at nærme sig dem. Men Rygtet gaar, at det er dig, der har sendt Giften. Mændene har grebet deres Køller og Knive og er paa Vej herud til din Vogn. Jeg løb i Forvejen. Du faar ikke engang Tid til at rense dig for Anklagen. Flygt, Medea.

MEDEA (*i et Skrig*): Nej! (*Hun raaber efter Drengen, som løber bort.*) Tak, lille Ven, Tak for anden Gang! Skynd dig at flygte! Det er bedst ikke at kende mig. Saa længe Menneskene endnu husker, er det bedst ikke at have kendt mig! (*Hun vender sig om til Ammen.*) Tag din Kniv, Amme, og skær Halsen over paa Hesten. Sørg for at der om lidt ikke er noget tilbage

af Medea. Læg Kvas under Vognen, vi vil tænde et Glædesblus som i Kolchis. Kom!

AMMEN: Hvor fører du mig hen?

MEDEA: Det ved du. Til Døden. Døden er let. Følg mig, Gamle, du skal faa det at se. Nu slipper du for at stavre om paa dine gamle værkende Ben og for at klage og jamre. Du skal endelig faa Lov til at hvile, en lang, lang Hviledag!

AMMEN (*river sig skrigende løs*): Jeg vil ikke, Medea! Jeg vil leve!

MEDEA: Hvor længe endnu tror du, du kan slæbe dig om med Døden paa din affældige Ryg?

(*Børnene kommer løbende ind og slynger forfærdet Armene om Medeas Ben.*)

MEDEA (*holder inde*): Aa! Er I der, I to? Er I bange? Alle disse Mennesker, som kommer løbende og raaber og alle disse Klokker Snart vil det altsammen tie. (*Hun trykker deres Hoveder bagover, stirrer dem ind i Øjnene og mumler.*) Uskyldige, uvidende smaa! Barneøjne som Fælder, smaa farlige Voldsmænd, Mænd Mænd! Fryser I? Jeg skal ikke gøre jer noget ondt. Jeg skal skynde mig. Det skal gaa saa hurtigt, at Forundringen over Døden kun lige naaer op i jeres Øjne. (*Hun kærtegner dem.*) Kom og lad mig trøste jer, lad mig et Øjeblik knuge jeres smaa varme Kroppe. Det er godt at være hos sin Mor, ikke. Saa er man ikke længere bange. Små svale Væsener, der er

født af mit Liv, smaa Livsviljer, smaa Lykkebegær
(*Pludselig raaber hun.*) Jason! Se her din Familie tæt omslynget. Se den. Maa du saa stadig spørge dig selv, om Medea ikke ogsaa kunde have elsket Lykken og Uskylden. Om hun ikke ogsaa kunde have været trofast og tillidsfuld. Naar du om lidt bliver overvældet af Smerte, husk saa til dine Dages Ende, at der engang fandtes en ung stolt og ren Medea. En ung og øm Medea, som laa kneblet paa Bunden af hende, du kendte. Tænk paa, at hun kæmpede alene og ukendt, uden at nogen rakte hende Haanden, og at det var hende, der var din sande Hustru. Jeg har ønsket, Jason, jeg ønskede maaske ogsaa, at hun var blevet ved med at leve, og at det var gaaet som i Eventyrene! Jeg ønsker, jeg ønsker endnu i dette Øjeblik, og ligesaa stærkt som da jeg var Barn, at alt var Lys og Godhed! Men den uskyldige Medea blev udset til at være Kampens Bytte og den Jordbund, hvorpaa den rasede Andre, som er mindre eller ringere kan smyge sig gennem Nettet og frelst naa frem til rolige Vande eller til Dyndet, for Guderne er ikke ude efter Smaaavildt. Medea var for godt et Bytte at faa i Saksen, derfor slog den sammen om hende. Det er ikke hver Dag, Guderne gør saadan et Fund, en Sjæl, der er stærk nok til deres Luner, deres beskidte Leg med Menneskene. De væltede alt over mit Hoved og sad roligt og lidenskabsløst og saa mig slaa om mig. Gør som de, Jason, luk Øjnene op og stir paa Medeas sidste Krampetrækninger! Jeg har endnu tilbage at ombringe Uskylden i den lille Pige, der vilde saa meget, og i de to smaa varme Frugter af mig. De

deroppe venter at se ogsaa det Blod, og de kan ikke bære at vente længere paa det. (*Hun fører Børnene med hen imod Vognen.*) Kom, Smaabørn, I skal ikke være bange. I ser jo, at jeg holder om jer, at jeg kærtegner jer og at vi alle tre gaar op, hvor vi har hjemme

(*De gaar op i Vognen. Scenen staar et Øjeblik tom. Ammen kommer forstyrret ind, som et Dyr der vil skjule sig, og kalder.*)

AMMEN: Medea! Medea! Hvor er du? De kommer!

(*Hun viger tilbage og skriger pludselig.*) Medea!

(*Flammer slaar ud overalt og omspænder Vognen. Jason kommer hurtigt ind i Spidsen for en Flok bevæbnede Mænd.*)

JASON: Sluk Ilden! Grib hende!

MEDEA (*kommer til Syne i Vognens Vindue og raaber*): Nærm dig ikke, Jason. Forbyd dem at gøre et Skridt!

JASON (*standser*): Hvor er Børnene?

MEDEA: Spørg dig selv om det endnu et Sekund, saa jeg kan se dine Øjne rigtigt. (*Raaber til ham.*) De er døde, Jason! De er døde, dræbt begge to, og før du kan gøre et Skridt, har den samme Dolk gennemboret mig. Fra dette Øjeblik har jeg atter grebet mit Scepter. Min Broder, min Fader og det gyldne Skind er givet tilbage til Kolchis, jeg har genfundet mit Land og min Jomfruelighed, som du røvede fra mig. Endelig er

jeg Medea, endelig og for stedse! Se paa mig, før du staar ene tilbage i denne besindige Verden, se rigtigt paa mig, Jason! Jeg har rørt ved dig med disse to Hænder, jeg har lagt dem paa din brændende Pande for at de skulde køle den eller paa din Krop, for at de skulde tænde den i Flamme. Jeg har faaet dig til at græde, jeg har faaet dig til at elske. Se paa os begge: din lille Broder og din Hustru — de er mig. De er mig! Den frygtelige Medea! Og prøv saa paa at glemme hende!

*(Hun støder Dolken i sit Bryst og falder om i
Flammerne, som slaar i Vejret og skjuler Vognen.
Med en Bevægelse standser Jason Mændene, der
vil styrte frem og siger jævnt.)*

JASON: Ja, jeg vil glemme dig. Ja, jeg vil leve, og paa Trods af din blodige Bane ved min Side vil jeg i Tiden, som kommer, taalmodigt genopbygge mit stakels Menneskeliv under Gudernes ligegyldige Blikke. *(Han vender sig til Mændene.)* En af jer holder Vagt ved Ilden, til der kun er Aske tilbage, til den sidste Knogle af Medea er brændt. I andre følger mig. Vi vender tilbage til Kongeborgen. Nu er det vor Pligt at leve, at sikre Ordenens Opretholdelse, give Korinth Love og uden Illusioner genskabe en Verden, som passer for os, og afvente Døden i den.

(Han gaar ud med sine Mænd undtagen en, som tager en Skraa og vranten stiller sig paa Vagt ved Baalet. Ammen kommer ind og kryber i det første Daggry frygtsomt sammen paa Jorden i Nærheden af ham.)

AMMEN: Nej, der var ikke længer Tid til at lytte til mig. Jeg havde ellers nok noget at sige, havde jeg. Efter Natten kommer Morgen, og saa er der Kaffen, man skal have over, og saa er der Sengene. Og naar man saa har fejlet, kan man sidde og dase et lille Øjeblik i Fred og Ro i Solen, før man skal til at gøre Urter i Stand. Hvis man saa har været heldig og faaet skrabet nogle Syle sammen, saa er det, at en lille Taar over Tørsten er godt for Maven. Bagefter spiser man sin Suppe og vasker op. Og om Eftermiddagen er der Vasketøjjet, eller Kobberkedlerne, der skal pudses, og saa snakker man med Nabokonerne, og uden at man ser sig om er det ligesaa stille blevet Tid til at spise til Aften Ja, og saa gaar man til Sengs og lægger sig til at sove.

VAGTEN *(efter en Pause)*: Det bliver fint Vejr i Dag.

AMMEN: Det bliver et fint Aar. Godt med Solskin og godt med Vin. Hvordan med Sæden?

VAGTEN: Vi mejede sidste Uge. Vi kører ind i Morgen eller i Overmorgen, hvis at Vejret da holder sig.

AMMEN: Bliver Høsten god her paa Egnen?

VAGTEN: Man har ikke Lov at klage. Der bliver da Brød nok til alle ogsaa i Aar.

(Tæppet falder, mens de taler sammen.)

TÆPPE